
TÜRKİYE'DE MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN PİYANODA EŞLİK SORUNLARI VE ÇÖZÜMLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

A Study on the Piano Accompaniment Problems and Solutions of Music Teachers in Turkey

Kamil Tahsin SÖKMEN*

ÖZ

Günümüzde, kişilerin içinde yaşadıkları topluma faydalı bireyler haline gelebilmesindeki en önemli unsur, hiç kuşkusuz genel olarak eğitim ve bunun en önemli alt başlıklarından olan güzel sanatlar alanındaki eğitimidir. Genel eğitim sistemi içinde, meslek olarak müziği seçmeyecek öğrencilere ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde verilen müzik eğitimi de onların, güzel sanatların müzik alanı konusunda çağımızı yakalamış bireyler olarak yetişmesine çok önemli katkılar sağlayacaktır. Dolayısıyla, bahsedilen müzik eğitimi verecek müzik öğretmenlerinin de, bu amaca hizmet edebilecek mesleki bilgi donanımına sahip olmaları gerekmektedir. Bu donanımın en önemli unsurlarından birisi, müzik öğretmenlerinin okullarda öğrettikleri şarkı ve marşları piyanoyla, verdikleri eğitim için yeterli düzeyde eşlikleyebilmeleridir. Ancak Türkiye’de, bugüne kadar Müzik Eğitim Fakülteleri’nde verilen Lisans eğitimi sonucu bu hedefe istenilen düzeyde ulaşamadığı, yapılan çalışmalar ve araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Bu çalışmayla, Türkiye’de müzik öğretmenlerinin Lisans eğitimleri sırasında aldıkları piyanoyla eşlik eğitiminin daha verimli ve sonuca yönelik olabilmesi için çözümler amaçlanmıştır. Özgün olarak da yurt dışında eşlik alanında pratik olarak, başarıyla kullanılan Akor Sembolleri Sistemi’nin de mevcut müfredata eklenmesi önerilmiştir. Çalışma günümüz Türkiye’sinde müzik öğretmenlerinin eşlik sorunlarını kapsamaktadır ve anket, görüşme, deney teknikleri kullanılmamıştır. Betimsel araştırma yöntemiyle oluşturulmuştur..

Anahtar Kelimeler: müzik öğretmeni, eşlik, müzik eğitimi, akor sembolleri, Eğitim Fakültesi

ABSTRACT

Today, the most important factor in becoming a beneficial individual for people in the population they live is education, especially education in the field of fine arts which is one of the most important sub-titles of education. Music education, given at primary and secondary schools to students who will not choose music as a profession will provide very important contributions for educating them as individuals who have caught up the present time in the music field of fine arts. Therefore the music teachers should have the professional knowledge to serve this aim. One of the most important elements of this knowledge is that, the music teachers should be able to accompany the songs and anthems they teach in schools by piano at a sufficient level for the education they give. In Turkey however, the studies until now have revealed that this goal can not be reached at the desired level as a result of the current education given in Music Education Faculties. With this article, more efficient and result oriented solutions have been aimed about the piano accompaniment training taken by music teachers during the undergraduate education in Turkey and especially Chord Symbols System, which used practically and successfully abroad in the field of accompaniment, has been proposed to be added to the existing curriculum. The article contains the problems of music teachers in the field of accompaniment in today’s Turkey and survey, interview and experimental techniques are not used in the article which is created by descriptive research method.

Keywords: music teacher, accompaniment, music education, chord symbols, Education Faculty

Araştırma Makalesi - Geliş Tarihi/Received Date: 06.10.2018, Kabul Tarihi/Accepted Date: 13.11.2018

***Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Tıp Doktoru, Yaşar Üniversitesi, İzmir. sokmenkamil@hotmail.com. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2762-8976>

Atf/Citation: Sökmen, K. T. (2018). Türkiye’de müzik öğretmenlerinin piyanoda eşlik sorunları ve çözümleri üzerine bir çalışma. *Eurasian Journal of Music and Dance*, (13), ??-??.

Extended Abstract

Today, the most important factor in becoming a beneficial individual for people in the population they live is education, especially education in the field of fine arts which is one of the most important sub-titles of education. Education in the field of music is also one of the most important indicators of the civilization level of that country or society. The most important reason why Western music is widely accepted in the world today is the tonal multi-tone music with the highest level of harmony, instrumentation and orchestration and its effective use in popular music. Music education, given at primary and secondary schools to students who will not choose music as a profession, will provide very important contributions for educating them as individuals who have caught up the present time in the music field of fine arts. So, the music education given in schools to students must have multi-tone elements to be suitable for today's world. Therefore the music teachers who will give music education at schools, should have the professional knowledge to serve this aim. One of the most important elements of this knowledge is that, the music teachers should be able to accompany the songs and anthems they teach in schools by piano or guitar, at a sufficient level for the education they give. Accompaniment is an auxiliary music line that enriches and emphasizes the main melodic line of a composition. Two world widely accepted instruments are piano and guitar, which can be used as functional for successful musical accompaniment. These two instruments offer a wide range of activities for the accompanying musician, to apply all the elements of music such as melody, harmony and rhythm. Many of the solution suggestions in this article also apply to the guitar. In Turkey however, the studies until now have revealed that this goal can not be reached at the desired level as a result of the current education given in Music Education Faculties. With this article, more efficient and result oriented solutions have been aimed about the piano accompaniment training taken by music teachers during the undergraduate education in Turkey and especially Chord Symbols System, which used practically and successfully abroad in the field of accompaniment, has been proposed to be added to the existing curriculum. The Chord Symbols System, which provides practical accompaniment for piano and guitar instruments, is available in many countries at undergraduate education level. (Example: Berklee College of Music, Boston, USA) The system is currently being used effectively in the music market and recording studios. The system based on each note indexing one letter; the sharps and flats written on the right side of the letter indicating the notes are used to show the black keys on the piano, while the symbols on the far right side of the letter are used to indicate that the chord is the major, minor, augmented or diminished character. Chords consisting of more than three notes can be expressed in figures 6, 7, 9, 11, 13 added to the furthest right side of the symbol. In order for a musician to learn this system, first of all he must be able to construct all the basic function tonic, subdominant and dominant chords in all tonalities in mind, than play the chords in his instrument and finally accelerate and automate this process. Therefore, the educational process of the system should be practical. The structure of the Chord Symbols System also allows the musician to adapt to the new tonality very quickly, if the same music is played in different tones (transposition). When the system is used with all its features, almost all of the chords generated at third intervals can be expressed with symbols. This would be more than enough to accompany at the schools. In the article, solutions other than the Chord Symbols System, also have been proposed about musical accompaniment. After all; the music teacher candidates should be informed realistically and practically about the methods required to accompany the school songs, anthems during their undergraduate education and be placed in the profession as self-confident individuals. They should be able to perform their profession successfully with the information they have obtained from their own schools, without needing to learn from other sources. This article covers the problems of music teachers in the field of

accompaniment in today’s Turkey and is limited with this issue, time zone and location. Survey, interview and experimental techniques are not used in the article which is created by descriptive research method.

Ülkelerin, toplumların ve bireylerin ilerleyip gelişebilmesinde, yaşadıkları çağın gereklerine uygun kültürel değerlere ve birikimlere sahip olabilmesinde ve bunu sürekli kılabilmesinde en önemli etkenlerden birisi hiç kuşkusuz eğitimidir. Genel eğitim başlığının altında güzel sanatlar ile ilgili eğitim ve bunun alt başlığı olarak da müzik sanatıyla ilgili eğitim, o ülkenin ya da toplumun uygarlaşabilme düzeyini belirten çok önemli göstergelerden birisidir.

Günümüz dünyasında ise şu iki konu tartışılmaz gerçeklerdir:

1. Bugünün dünyasında en önemli sanat olgularından birisi yüzyıllardır süregelen, tampere ses sistemini kullanan ve bunun sonucu olarak armoni, enstrümantasyon ve orkestrasyonu getirdiği en üst düzeyde oniki tonda majör ve minör tonaliteleri kullanan tonal çok sesli müziktir.
2. Gündelik hayatta popüler kültürün ve buna bağlı olarak yine tampere ses sistemini ve onun armonik alt yapısını kullanan tonal ya da makamsal popüler müziğin yükselişi ve geniş kitlelerce gündelik hayatta yaygın şekilde kabul görmesi de yadsınamaz ve tartışılmaz gerçeklerdir.

Eğitimin önemi ve yukarıda bahsedilen gerçekler bir araya getirildiğinde ise; okullarda, özellikle ilköğretim ve ortaöğretim döneminde uygulanan müzik eğitiminin çağımıza uygun nitelikler, özellikler taşıyabilmesi ve iletişim konusunda yaygın olanaklara sahip olan bu çağın çocuklarına başarılı bir şekilde hitap edebilmesi için melodik öğeler yanında, çok sesli öğeler de barındırması zorunluluğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu gerçek de Türkiye’de müzik eğitim camiasını; müzik eğitiminde kullanılan melodiler, okul şarkıları ve marşlara müzik öğretmenlerinin nasıl başarılı bir şekilde eşlik edebileceği gibi bir sorunla karşı karşıya getirmektedir.

Eşlik amaçlı gündelik hayat pratiğinde fonksiyonel olarak kullanılacak, bünyelerinde müziğin melodi, armoni ve ritim gibi tüm öğelerini barındıran ve çok sesliliği başarıyla icra edebilecek dünyada en yaygın kabul görmüş iki enstrüman piyano ve gitardır. Bu iki enstrüman armonik ve çok seslilik kabiliyetleri yanı sıra, eşlik yapan müzisyene ritmik olarak da çok geniş bir hareket alanı sunmaktadırlar.

İlköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki okullarımızda müfredat gereği uygulanan müzik eğitimi sırasında öğrencilere öğretilen okul şarkıları ve melodiler, eğitim amacıyla bestelenen ya da okul müziği özelliklerini barındıran tek veya çok sesli ya da eşlikli şarkılar, geleneksel ve çağdaş, ayrıca yerel, ulusal ve evrensel nitelikli eserler olarak, belirlenmiş müfredatta yer almaktadırlar (Uçan, 1989, s. 239).

Bir kompozisyonun ana melodi hattına veya ses partisine destek sağlayan, onu alt yapı olarak tamamlayıp bir çeşit temel oluşturan ya da ana melodi hattı veya ses partisini armoniyle ya da ek melodik hatlarla birlikte daha zengin duyurarak ön plana çıkarmayı hedefleyen yardımcı parti ya da partiler eşlik olarak tanımlanmaktadır (Bilgin, 1998, s. 24).

Müzik öğretmenleri tarafından müziği okuma, dinleme ve çalma becerilerini kazandırma, müziği anlama, değerlendirme, yorumlama, analiz etme, müzik teorisi konusunda bilgi oluşturma ve diğer müzik çalışmalarına gereken desteği sağlama bakımlarından en temel, en fonksiyonel ve dünyada en genel kabul görmüş enstrüman, piyano olarak kabul edilmektedir. Nitekim gerek sanatçı yetiştiren konservatuvarlarda, gerekse müzik öğretmeni yetiştiren Müzik Eğitim Fakülteleri’nde ana enstrümanı başka olsa bile, her öğrencinin belirli bir düzeyde piyano çalması bu programların müfredatlarının gereğidir. İşte tüm bu nedenlerle piyano eğitimi, konservatuvarların ve müzik öğretmenliği Lisans bölümlerinin vazgeçilmesi imkansız bir parçasıdır (Buchanan, 1964, s. 134).

Her çeşit ve yoğunluktaki çok sesliliğin, armoninin, akorun ya da eşlik amaçlı melodik partinin, hem de çok geniş bir ritmik kapasiteyle kolaylıkla elde edilebildiği piyano, gelişimi sona ermiş ve kabiliyetleri tartışılmayan bir enstrüman olarak tüm dünyada yaygın kabul görmektedir. Bu yüzden, müzik öğretmenliği bölümlerinde piyanonun eşlikle ilgili kapasitesi, kullanım özellikleri ve amacına uygun olarak eğitimi planlanıp uygulandığında bunun, genel müzik eğitimine katkıları da oldukça büyük olacaktır (Kıvrak, 2003, s. 210).

Türkiye’de müzik öğretmenlerinin verdikleri müzik eğitimi sırasında kullandıkları okul şarkıları ve marşlara eşlik amaçlı olarak, piyano ya da piyanoya benzer elektronik bir enstrümanla eşliği derste gerektiğinde doğaçlama olarak anında, gerektiğinde ise farklı tonalitelere pratik, hızlı, ön çalışmasız ve fonksiyonel şekilde yapabilmeleri için, eğitimleri boyunca aldıkları derslerin, gördükleri uygulamaların başarılı sonuçlar üretebildiği tartışmalıdır.

Başarılı bir müzik öğretmeni, öncelikle piyanoya teknik ve müzikalite açılarından yeterli düzeyde hakim olmalı ve çaldığı ya da eşlik ettiği eserlerin bütün detaylarıyla ilgilenmelidir. Ancak bu öğretmenin mesleğinde piyanodan daha da etkin bir şekilde yararlanabilmesi, şüphesiz ki çok seslilik, akorlar ve armoni konularında da yeterli bilgiye sahip olmasını gerektirmektedir (Bilgin, 2006, s. 328).

Konuyla ilgili temel hedef, okul şarkılarına piyanoya ya da benzer tuşeye sahip, benzer ses üreten elektronik bir enstrümanla kolayca, pratik olarak, işlevsel ve uzun süreli ön çalışmalar gerektirmeyecek şekilde eşlik edilebilmesini sağlamak olmalıdır. Bunun için de müzik öğretmenlerinin, armoni konusunda I (Tonik), IV (Subdominant) ve V (Dominant) gibi temel fonksiyon akorlarına ve bunların tüm alt kategorilerine hem teorik olarak yeterli düzeyde hakim olmaları, hem de işitsel ve piyanoda çalma açılarından majör, minör ve gerektiğinde makamsal olarak tüm tonalitelere hızlı reaksiyon verebilmeleri Lisans eğitimleri sürecinde sağlanmalıdır.

Bu sorunla ve ulaşılmak istenilen hedefle ilgili, piyano için çift dizekli notasyon olarak bildiğimiz ve mevcutta kullanılmakta olan sol el için genellikle Fa anahtarı kullanarak ikinci bir dizekte eşlik partisi yazmak sistemi ile beraber; caz müziği, pop müzik ve ses kayıt stüdyolarında ağırlıklı olarak kullanılan Akor Şifreleme Sistemi (Akor Sembolleri Sistemi) pratik, hızlı ve fonksiyonel çözümler üretebilecektir.

Sorunlar

Türkiye’de sahada; yani ilköğretim, ortaöğretim ve lise seviyesindeki okullarda çalışan ve müzikle ilgili bütün etkinlikleri yürütmesi beklenen müzik öğretmenlerinin, bu beklentiyi başarıyla hayata geçirebilmeleri için, tıpkı ana enstrümanı başka olsa da her konservatuvar öğrencisinin olması gerektiği gibi, belirli bir düzeyde piyano eğitimi almış olmaları gerekmektedir. Müzik öğretmenlerinin Lisans programları sırasında almış oldukları bu piyano eğitiminin ağırlıklı bir bölümü, okullarda şarkı ve marşları öğretirken piyanoyu eşlik için kullanabilmeleri amaçlıdır. Fakat günümüze dek Eğitim Fakülteleri Müzik Bölümleri, Lisans programlarında verilen geleneksel piyanoda eşlik eğitimi ve bu konuyla ilgili uygulamaların, okullardaki dersler ve her türden müzik etkinliklerinde kullanılacak eşlik konusunda hedeflenen sonuçları genel olarak yaratamadığı, bu konuda istenilen noktaya henüz yaklaşamadığı, aşağıda detayları açıklanan birçok çalışma ve araştırmalardan açıkça anlaşılmaktadır.

Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri, müzik öğretmeni yetiştirme amacıyla kurulan ve mesleki (profesyonel) müzik eğitimi veren kurumlardır. Bu kurumların öncelikli görev ve amacı, ilköğretim ve ortaöğretime yönelik olarak verilecek genel müzik eğitiminin hedeflerine uygun olacak şekilde, öncelikle ders içi

olmak üzere ders dışı, okul içi ve okul dışındaki bütün müzik faaliyetlerinde etkili, verimli ve başarılı sonuçlar yaratabilecek müzik öğretmenlerini yetiştirmektir (Bilgin, 1998, s. 16).

Ancak bugüne kadar ülkemizde müzik öğretmeni yetiştiren bu kurumlarda, yukarıda bahsedilen hedeflere ulaşabilmek için verilen piyano ve piyanoda eşlik eğitiminin amacına uygun olmaktan oldukça uzak bir şekilde yürütüldüğü yapılan çalışma ve araştırmalarla da ortaya çıkmış olup; hatta uzun yıllar boyunca eşlik dersinin müzik dersinde öğretilen okul şarkıları ya da marşlara eşlik etmek amaçlı değil de, diğer enstrümanlara korrepetisyon yapmak şeklinde algılandığı ve uygulandığı daha önceki ders programlarından da açıkça anlaşılmaktadır (Sönmezöz, 2006, s. 317).

Uz, 1999 tarihli incelemesinde Yüksek Öğretim Kurulu'nun hazırlamış olduğu eşlik dersinin içeriğine yönelik olarak eleştirilerini dile getirmiştir. Eşlik dersine bugünkünden daha fazla saat ayrılması gerektiğini önermiş, Lisans programında yer alan söz konusu dersin Eşlik (Korrepetisyon) adıyla ve saat sayısıyla yeterince fonksiyonel olmadığını savunmuş, eşlik dersinin ya piyano dersinin içinde ya da "Okul Müziği Eşliği" adıyla ayrıca verilmesi durumunda hedeflenen noktaya ulaşma konusunda çok daha başarılı sonuçlar elde edilebileceğini belirtmiştir (Uz, 1999, s. 258-260).

Müzik öğretmeni yetiştiren Müzik Eğitim Fakülteleri'nde, Lisans düzeyindeki piyano eğitimi sırasında sanatsal değeri ve işlevi oldukça yüksek olan eserler ve etütler çalınmakta veya çalınmaya çalışılmaktadır. Bununla birlikte mesleki olarak okullarda eğitim alanında kullanılacak okul şarkıları, melodiler, marşlar ve bunların öğretilmesi için gerekli yöntem ve metotlardan eşlikleme veya eşlikli okul şarkılarının seslendirilmesi konuları yeterince önemsizlenmemekte ve göz ardı edilmektedir. Verilen eşlikleme dersleri piyano eğitimiyle ve müziksel okuma, işleme dersleriyle iç içe, birbirleriyle yeterince bağlantılı bir şekilde ve eşgüdümlü olarak yürütülmemektedir (Dağdeviren, 2006, s. 311).

Piyano, tüm dünyada eğitimine küçük yaşlarda başlanan bir enstrümandır. Müzik öğretmeni yetiştiren Lisans programlarındaki genel piyano eğitimi konusunda daha etkin, verimli ve başarılı sonuçlara ulaşabilmek için, müzik öğretmeni adaylarının piyanoya başlama yaşlarının genel olarak piyano enstrümanı için oldukça geç olduğu dikkate alınmalı, piyano ve piyanoda eşlik eğitimindeki beklentiler ve hedefler gerçekçi, ayakları yere basan şekilde yeniden gözden geçirilmelidir (Jelen, 2013, s. 282).

Sönmezöz'ün 2006 tarihli bildirisini için yirmi adet değerlendirme kriteriyle 2005-2006 öğretim yılında Ankara Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, Lisans 4. sınıfta öğrenim gören 40 öğrenciyle yaptığı anket sonuçlarına göre:

1. Müzik öğretmeni adayları, müzik öğretmeni yetiştiren Lisans programlarındaki eşlik öğretimi derslerini, kendilerine eşlik davranışlarını kazandırma bakımından yeterince etkin ve işlevsel bulmamakta ve hedeflenen davranışlar açısından dersi yeterli görmemektedirler.
2. Müzik öğretmeni adayları, verilen eşlik dersinin okul müziği içeriği ile tamamen örtüşmediğini, amaçlanan hedefe tam olarak uymadığını düşünmekte ve meslek yaşamlarında okul ortamında eşlik yapabilme becerisini kazanma bakımından, dersi eksik ya da yetersiz bulmakta, kendilerini de bu konuda özgüvensiz hissetmektedirler (Sönmezöz, 2006, s. 325).

Yukarıda bahsedilen çalışma, araştırma ve tespitlerden çıkarılabilecek sonuç şudur: Ülkemizde müzik öğretmenlerinin derste piyanoyla eşlik yapması konusunda bugüne kadar kullanılan eğitim yöntemleri ya da teorik

ve pratik uygulamalar gündelik hayattaki pratik ve işlevsellik açılarından çok da başarılı sonuçlar yaratamamıştır. Öncelikle bunu bir gerçek olarak kabul etmek ve bundan hareket ederek günümüze kadar uygulananlardan farklı arayışlara yönelmek, sorunun çözümüne katkı sağlayacaktır.

Çözüm Önerileri

Müzik öğretmeni adaylarına verilen piyanoda eşlik eğitiminin birçok amacı vardır. Bunlar okul şarkılarına eşlik yazabilme, doğaçlama olarak ders sırasında değişik tonalitelere anında eşlik yapabilme, yazılı olan eşlik partilerini piyanoda çalabilme gibi müzik öğretmenliği için gerekli ve kaçınılmaz olan eşlik yapabilme becerilerini onlara kazandırmaktır (Sönmezöz, 2006, s. 316).

Piyanoda tek sesli melodilere ve şarkılara eşliği kolaylıkla, pratik, başarılı ve etkin şekilde yapabilen müzisyenleri incelediğimizde, tamamına yakınının piyasa tabir edilen ve ticari amaçlı popüler müzikler yapılan ortamlarda ya da ses kayıt stüdyolarında hayatlarının bir bölümünde çalıştıklarını görmekteyiz. Piyasa her ne kadar akademik bir ortam olmasa da, bir eşlik müzisyenine şu avantajları sağlamaktadır:

1. Eşlik sorunlarına çok hızlı ve pratik çözümler yaratabilmek... Hatta ilk defa duyulan melodilere bile...
2. Majör, minör ya da makamsal çok değişik tonalitelere ve anlık reaksiyonlarla yapılması gereken eşliklere hakimiyet sağlayabilmek...
3. İhtiyaca göre, gerektiğinde eşlik partisine sağ elde ana melodiyi de anında ekleyebilme becerisine sahip olmak...
4. Özgüven eksikliği konusunda, Sönmezöz araştırmasından da anlaşıldığı üzere, müzisyenin kendisini eşlik konusunda yetersiz ve özgüvensiz hissetme sorununun aşılmış olması...

“Piyasada ya da ses kayıt stüdyolarında çalışan müzisyenler (özellikle eşlik enstrümanları olan piyano ve gitar çalanlar) ne sebeple bu becerilere sahipler?” diye incelendiğinde ise karşımıza, müzisyene bu becerileri kazandıran ana faktör olarak caz müziği, popüler müzik ve kayıt stüdyolarında yaygın olarak kullanılan Akor Şifreleme Sistemi (Akor Sembollerini Sistemi)’ne hakim olması çıkmaktadır.

A=La, B=Si, C=Do, D=Re, E=Mi, F=Fa ve G=Sol şeklinde her bir notanın bir harfe endekslenmesine dayalı bu sistemde, notayı gösteren harfin sağ tarafına yazılan diyez ve bemoller piyanodaki siyah tuşları göstermek için, uzak sağ tarafına yazılan bazı semboller ise akorun majör, minör, artık ya da eksik karakterde olduğunu göstermek için kullanılmaktadır. Akorun çevrimi yazılacaksa ya da farklı bir bas notası isteniyorsa akor sembolüne eklenen bir kesme işareti (/) sonrası yazılan harf, çalınacak en pes notayı ifade etmektedir. Ayrıca üç sestem (üçül akor) fazla notadan oluşan akorlar, akor sembolünün en sağ tarafına eklenen 6, 7, 9, 11, 13 gibi rakamlarla ifade edilebilmektedir. Örneğin C 7 (9, 13) = Do, mi, sol, sib, re, la notalarını içermektedir.

Bu sistem verimli olarak, etkin şekilde ve tüm özellikleriyle kullanıldığında, tonal armonide üçlü aralıklarla oluşturulan akorların tamamına yakını başarıyla ve kolaylıkla sembollerle ifade edilebilmektedir. Bu da okullarda eğitim amaçlı yapılacak eşlik için fazlasıyla yeterli bir çözüm yaratabilecektir. Eşlik enstrümanı çalan bir müzisyenin Akor Sembollerini Sistemi’ni pratikte etkin şekilde kullanabilmesi için, öncelikle tüm majör ve minör toplam yirmidört tonalitedeki temel fonksiyon akorları olan tonik, subdominant ve dominant fonksiyon akorlarını

bilmesi, bunları aklında kurabilmesi ve enstrümanında da farklı çevrimleriyle çalabilmesi gerekmektedir. Sonraki aşama ise bu süreci giderek hızlandırmak, pratikleştirmek ve düşünmeden uygulayabilecek noktaya taşımaktır. Bu çalışmanın özgün önerisi olan, Akor Sembolleri Sistemi'nin Lisans müfredatına eklenmesi de bu süreci sağlayacaktır. Kısacası piyasa müzisyenlerinin şartlar gereği öğrendiği sistemi, müzik öğretmeni adayları aldıkları dersler gereği öğreneceklerdir.

Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde okullardaki genel müzik eğitimi, caz müziği, kiliselerde yapılan dini müzikler ve müzisyen yetiştirmek amaçlı profesyonel müzik eğitiminde de (Örnek: Berklee College of Music, Boston, ABD) yaygın olarak kullanılan Akor Sembolleri Sistemi, armonili eşlik yapma kapasitesine sahip tüm enstrümanlar tarafından da (gitar gibi) kullanılabilir. Akor şifreleri (sembolleri), tek dizekte notaya alınmış tek sesli melodinin üzerine kolaylıkla yazılabilmekte olup, bu sistemle bir melodiyi armonize etmek, ikinci bir dizikle ayrı bir sol el partisi notaya almaktan çok daha pratiktir. Tamamen işlevselliğe ve pratiğe yönelik bir sistem olduğundan, eşlik yapan kişinin sol el için Fa anahtarını okuması ve çalabilmesi gibi zorlukları ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca eşlik yapacak kişinin müzikalitesi ve piyanodaki teknik kapasitesine göre, eşlikte kullanacağı ritmik figürler konusunda onu özgür bırakmaktadır. Bu da aynı melodi veya şarkıya yapılan her eşliğin diğerinden farklı olması gibi bir sonuç doğurabilmektedir.

Piyano eğitimine küçük yaşta başlamanın önemi ve çoğu müzik öğretmeni adayının piyanoya ileri yaşlarda başladığı da dikkate alındığında, eşlik amaçlı sol el için Fa anahtarı kullanan ikinci bir dizeliğin çalınması yerine, yukarıda özellikleri kısaca bahsedilen Akor Sembolleri Sistemi'nin uygulanması eğitim sürecini de önemli ölçüde kolaylaştıracak ve hızlandırıp, kısaltacaktır.

Dolayısıyla;

1. Müzik öğretmenlerinin eğitimleri sırasında majör, minör ve makamsal tüm tonalitelere ana armonik fonksiyonlar olan I (Tonik), IV (Subdominant) ve V (Dominant) akorlarının bütün versiyonlarına ve bunlarla ilgili farklı kadanslara, hem teori, hem işitsel, hem de piyanoda çalma bazında, tüm çevrimlerinde ve her iki elde de ayrı ayrı tam, hızlı ve akıcı şekilde hakimiyetleri sağlanmalıdır. Aslında birçok tonal ve makamsal melodi ve şarkı, sadece bu üç ana armonik fonksiyon akoruyla bile kolaylıkla armonize edilebilecektir.
2. Şu an uygulanmakta olan eşlik dersine ek olarak ve en az eşdeğer ders saat sayısı, öğrenme ve uygulama kolaylığı açısından Akor Şifreleme Sistemi (Akor Sembolleri Sistemi) de müzik öğretmeni adaylarının Lisans müfredatlarında yeterli dönem ve saat sayısı olarak yer almalı ve ders sadece teorik değil, piyanoda uygulama ağırlıklı olmalıdır.
3. Eğitimde, yapılan eşliğe gerektiğinde ana melodinin sağ elde katılacağı şekilde beceriler kazandırılmasına yönelik uygulamalar bulunmalıdır. Eşliğe ana melodinin eklenmesi, şarkı söyleyen öğrencilerin sesi kaybetmesini veya doğru sestem kaymasını önemli ölçüde engelleyecek, dersle ilgili motivasyonu ve dersin başarısını arttıracaktır.
4. Eşlik ve melodide ön hazırlıksız, anında ve akıcı şekilde ton değişimi (transpoze) yapılabilmesi için özel çalışmalar yapılmalıdır. Bu uygulama, şarkının tonalitesi öğrencilere uygun olmadığına, anında ve hızlı bir şekilde istenilen tonaliteye geçiş yapılabilmesine olanak sağlayacaktır.

5. Aynı melodinin farklı akorlar ve farklı ritmik figürlerle eşliklenmesine yönelik uygulamalar yapılmalıdır. Böylelikle öğrencilerin çok sesli müziğe, farklı armoni ve farklı ritmik figürlere kulak alışkanlıkları artacak ve derse motivasyonlarını daha uzun süreler sağlayabilmek mümkün olacaktır.
6. Müzik öğretmenin dikkatini yapacağı eşliğe daha çok verebilmesini sağlayabilmek amacıyla özellikle sağ elde melodik deşifresini çok kuvvetlendirecek ayrı çalışmalar yapılmalıdır.
7. Piyasa müziği deyip geçilmemelidir. O alandan alınıp, pratikte işimize yarayacak başka bilgilere de ön yargılı yaklaşılmamalıdır.
8. Müzik öğretmeni adaylarına, piyanoda eşlik dersinin müzik öğretmenliği mesleği açısından ne kadar hayati önemde olduğu sıkça hatırlatılmalıdır (Çevik-Güven, 2011, s. 97).
9. Müzik Öğretmenliği Eğitimi Lisans programlarında okutulmakta olan eşlik ve eşlikli çalma derslerinin, saat sayısı olarak sürelerinin artırılması sağlanmalıdır (Çevik-Güven, 2011, s. 97).
10. İlköğretim müzik öğretmenlerinin, derslerinde piyano veya orgdan yararlanabilmeleri için okullarda bu enstrümanların bulundurulmasına yönelik olarak yetkililer bilgilendirilmeli ve bilinçlendirilmelidir (Çevik-Güven, 2011, s. 97).
11. Okullarda piyano enstrümanının mevcudiyeti durumunda, bu enstrümanın gerekli olan ve belirli periyotlarla yapılması gereken teknik bakımları ve akordunun ehil ellerce ve düzenli olarak yapılması sağlanmalı ve piyanolar her an kullanılabilir durumda olmalıdırlar.

Sonuç

Türkiye’de ilköğretim, ortaöğretim ve lise düzeyinde okullarımızda verilen müzik dersleri ve ders dışındaki müzik faaliyetleri sırasında, çağımıza uygun olma ve öğrencilerin derse ya da etkinliğe istekle katılımını sağlayabilme, aynı zamanda hedeflediğimiz çok seslilik anlayışını da onların kulak ve zihinlerinde oluşturabilme amaçlarımız doğrultusunda müzik öğretmenlerinin, bu konuda dünyada en kabul görmüş olan enstrümanı, yani piyanoyu verimli bir şekilde kullanabilmeleri doğru bir uygulama olacaktır. Bunun için de müzik öğretmeni adaylarının Lisans eğitimleri boyunca, piyano enstrümanında meslekleri için yeterli düzeyde teknik, müzikalite ve eşlik yeterliliğine ulaşmış olmaları gerekmektedir. Bu çalışma ile özellikle eşlik konusundaki sorunlara ulaşılmaya çalışılmış ve bu sorunlara genel çözüm önerileriyle birlikte, müfredata ek bir ders ya da konu eklenmesi gibi özel bir çözüm önerisi de sunulmuştur.

Müzik öğretmenlerinin piyanoda eşlik yapma sorunlarına gerçekçi, pratik, kolay öğrenilebilecek, kolay uygulanabilecek ve fonksiyonel bir çözüm olarak, mevcuttaki Eşlik dersinden ayrı veya bu dersin bir parçası şeklinde, yukarıda özellikleri kısaca anlatılan Akor Şifreleme Sistemi (Akor Sembolleri Sistemi)’nin de Müzik Öğretmenliği Bölümü Lisans programlarının müfredatına eklenmesi, eşikleme yapacak müzik öğretmenlerinin işini kolaylaştıracak, eşlik konusunda hedeflenen noktalara yaklaşılmasını sağlayacaktır.

Okul şarkılarının öğretilmesi sırasında müzik öğretmeni tarafından yapılacak iyi bir piyano eşliği hem saf bir ezgiyi, hem tempoyu, hem nüansı, hem armoniye, hem de şarkının vermek istediği duyguyu, düşünceyi ve işlenen temayı belirleyecek, ortaya çıkaracak ve pekiştirecektir. İyi bir eşlik ayrıca, değişik müzik türlerindeki

çalışmalarda da tatmini, verimliliği ve başarıyı arttıracaktır. Bu şekilde uygulanacak kaliteli bir müzik eğitimiyle bireyin kendisinde oluşan davranış değişiklikleri zaman içerisinde müziksel çevresine, ailesine, arkadaşlarına ve giderek toplumun tamamına mal olacaktır. Bu da müzik eğitiminde istediğimiz noktaya varmamıza olanak sağlayacak olan en önemli unsurdur (Dağdeviren, 2006, s. 313-314).

Türkiye’de daha nitelikli ve donanımlı müzik öğretmenleri yetiştirme hedeflerimiz doğrultusunda, piyano dersi programının müfredatında gerekli düzenlemeler yapılarak notadan eşlik yapma, doğaçlama olarak anında eşlik yapma ve okul şarkıları ile marşları çalarak eşlik yapma ve söyleme konularına gereken önem ve ağırlık verilmeli, bunlar yan konular olarak görülmemelidir (Jelen, 2013, s. 282-283).

Tüm bu bahsedilen sorunlar, bu sorunlara önerilen çözümler, ülkemizin şartları, değişkenleri ve konunun gündelik pratiğinde tüm dünyadaki uygulamalar göz önüne alınarak, nasıl bir müzik öğretmeni yetiştireceğimiz ve hangi bilgilerle donatacağımız konuları daha gerçekçi ve fonksiyonel biçimde ele alınmalıdır. Müzik öğretmenliği eğitiminin müfredat derslerinin tüm yönleriyle ve gündelik hayatta işlevsel olarak uygulanabilecek şekilde, mesleğin gerektirdiği kapsam, düzey ve özellikte olması temel ilkelerinden hareket edilerek, öğretmen adayları melodilere ve okul şarkılarına piyano ile eşlik edebilmeleri için izlemeleri gereken yol, yöntem ve basamaklar konularında gerçekçi olarak bilgilendirilmeli, özgüveni yüksek bireyler olarak meslek hayatlarına atılmalıdırlar.

Müzik öğretmenleri, Lisans eğitimleri sırasında veya mezuniyetleri sonrası okulları dışındaki kaynaklardan öğrenecekleri bilgilere ihtiyaç duymadan, sadece kendi okullarından almış oldukları bilgi donanımıyla sahada mesleklerini başarıyla icra edebilmelidirler.

Kaynakça/References

- Bilgin, S., (1998). *İlköğretim okullarının ikinci kademesinde müzik eğitiminde kullanılan şarkıların gazi üniversitesi, gazi eğitim fakültesi, müzik eğitimi çıkışlı müzik öğretmenleri tarafından piyano ile eşliklenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bilgin, S. (2006). *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu bildirisı*. 26-28 Nisan 2006, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Buchanan, G. (1964). Skills of piano performance in the preparation of music educators (Müzik eğitimcilerinin hazırlanmasında piyano performans becerileri). *Journal of Research in Music Education*, 2(12), Amerika Birleşik Devletleri.
- Çevik, D. B. & Güven, E. (2011). İlköğretim müzik öğretmenlerinin okul şarkılarına piyanoda eşlik yapabilme konusuna ilişkin görüşleri üzerine bir çalışma. *Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(25), Balıkesir.
- Dağdeviren, M. (2006). *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu bildirisı*. 26-28 Nisan 2006, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Jelen, B. (2013). Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde piyano eğitiminde karşılaşılan sorunlar. *Rast Uluslararası Müzikoloji Dergisi*, 1(1), Bahar Sayısı, Türkiye.

- Kıvrak, İ. (2003). *Müzik öğretmeni yetiştirmede piyano eğitimi*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, 30-31 Ekim 2003, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Sönmezöz, F. (2006). *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu bildirisi*. 26-28 Nisan 2006, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Uçan, A. (1989). *Orta öğretim kurumlarında müzik öğretimi ve sorunları*. Türk Eğitim Derneği, VII. Öğretim Toplantısı, 25-26 Mayıs 1989, Türk Eğitim Derneği Yayınları Öğretim Dizisi, No: 7, Ankara.
- Uz, A. (1999). *Müzik öğretmenliği lisans programları alan dersleriyle ilgili karşılaştırmalı bir inceleme*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 1. Ulusal Sanat Eğitimi ve Sorunları Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Çanakkale.